

Kako sadnemu drevju gnojiti?

Pod tem naslovom so „Novice“ v lanskem letu prinesle izvrsten članek po razpravah dvornega vrtnarja gosp. R. Novaka v skupščini sadjerejcev v Würzburgu, kateri je prevažen za poduk domačim sadjerejcem, toraj ga tukaj od besede do besede navedem in se tako-le glasi:

Tudi sadna drevesa potrebujejo živeža, in velika škoda je, da se gnojenje sadnemu drevju premalo ceni, a preveč zanemarija. Mnogo dreves samo zato malo sadu donaša in nazadnje konec vzame. Pri vrtnarstvu je tedaj velike važnosti to, da sadjerejec drevju pripravnega gnoja daje v pravi razmeri in tudi o pravem času.

Pred vsem treba je vedeti to, da sadna drevesa jemljejo zemlji veliko fosforove kisline, kalija in gnjilca, in ravno teh treh tvarin večidel ni obilo v zemlji. Zato je treba skrbeti, da se te trojne redivne snovi, ki jih drevesa iz zemlje srkajo, zopet nadomestujejo, da drevesa ostanejo zdrava in rodovitna.

Od kod pa dobiti gnjilca, kalija in fosforove kisline?

Gnjilca (Stickstoff) imajo posebno veliko v sebi: kri, rožni in kopitni obrezki, dlaka in volneni odpadki; kalija in fosforove kisline pa je v gnoji stranišč ali sekretov, živinski gnojnice, zmletih kosteh, kurjeku in drugem tičjeku, v pepelu drv, posebno bukovem in trtnem.

Če zemlji dajemo več ravno imenovanih gnjilčevih tvarin, krepko raste drevju les in perje, če pa zemljo gnojimo z gori imenovanimi tvarinami, ki imajo fosforove kisline in kalija veliko v sebi, potem nastavlja drevó več popkov in donaša debelejega in boljšega (sladkega) sadú.

Po takem treba tedaj pri gnojenji zmirom vprašati se: kaj hočemo?

Če takim drevesom, ki, poškodovana po slani, toči, gosenicah in družih vremenskih uimah nočejo nič kaj rasti, ali ki so več let poredoma bogato rodila in zato opešala, hočemo pomagati h krepkejši rasti, takrat jim je treba gnojiti s tistimi gnojili, o katerih smo gori rekli, da imajo veliko gnjilca v sebi. — Če pa drevesa sicer čvrsto v les in perje rastejo, pa sadú ne donašajo, takrat jim je treba gnojiti z gnojili, ki imajo več kalija in fosforove kisline v sebi. — Če pa je drevo tako, da noče čvrsto rasti, pa tudi sadú ne nastavlja, takrat je treba mu gnojiti z gnojem, v katerega smo pomešali oboje sorte gnojila (gnjilčne tvarine in pa kalija in fosforove kisline), ali pa da mu spomladi gnojimo z gnjilčnim gnojem, ki rast drevesu pospešuje, — meseca avgusta (velikega srpana) pa z gnojem, ki ima kalija in fosforove kisline veliko v sebi in po katerem drevo več cvetnih popkov nastavlja za prihodnje leto.

Najbolje se sploh gnoj sadnemu drevju prilega v tekočem stanu, kajti tak gnoj pride hitreje v zemljo do drevesnih korenin, ki ga srkajo; suhi gnoj nasproti le počasi s pomočjo deževnice v zemljo dohaja. Zato je zmerom dobro, umetna gnojila (superfosfat, kali, kili-salpeter itd.), pa tudi pepel, kri, rožne odrezke, zmlete kosti (koščeno moko) poprej v vodi raztopiti, da v nji nekoliko povró, in še le potem z njimi gnojiti drevesom. Tako povodeni gnoj se vlije v jame, katere, kako četrt metra široke in pol metra globoke, se izkopljejo tako daleč od debla, do kamer veje drevesa sežejo. Ko je bil gnoj v nje vlit, se zopet zasujejo.

Najboljši čas drevju gnojiti je od spomladi do jeseni, in sicer zgodaj spomladi zato, da rast izbudimo v drevesu; da drevo nastavlja sad, se mu gnojenje prileže meseca malega in velicega travna, da pa se pomnožijo

tvarine, katerih drevo za drugo leto potrebuje, meseca septembra.

Če je zemlja suha in vreme gorko, je tembolj treba gnoj pomešati z vodo zato, ker bi preostri gnoj škodoval. Vendar se dadó vsa tu imenovana gnojila tudi suha rabiti, s prstjo zmešana kot kompost. Potreba se okolo drevesa pod krono ali vencem na zemljo in se potem zagrebe. Tako gnojiti se prileže posebno češnjam, češpljam, orehom, kostanju in vsemu koščičastemu in luskinjastemu sadju, katerim je ostri tekoči gnoj škodljiv zato, ker prehitro svojo moč razvija.

Kdor s frišnim (svežim) živinskim gnojem (kravjek je za to najboljši) gnojiti hoče, naj ga uže v jeseni okolo drevesa zagrebe, da se čez zimo razkroji in svoje redivne tvarine (gnjilec, kali in fosforovo kislino) kmalu spomladi koreninam drevesnim oddá.

Koliko pa naj se za gnojenje izbranega gnoja drevesu daje? — Več ali manj, to se ravna po velikosti drevesa in lastnosti zemlje.

Visoka in stareja drevesa potrebujejo gnoja več kot nizka (pritlikovci) in pa mlada, pusta zemlja ga zahteva več nego močna.

Gnojnice živinske ali sekretovega gnoja zadostuje 3 do 5 litrov za veliko drevo, pepela $1\frac{1}{2}$ do 2 litra, kalija 60 do 100 gramov v 4 do 5 litrih vode. Manjša in mlajša drevesa potrebujejo se ve da manj gnoja.

M. Rant.

Trtar, vrtavec ali tartanelj

imenovan je tisti zeleno-zlati ali pa tudi broncirano zeleni rilčkar, ki se ga posebno sedaj po dolenjskih vinogradih mnogo nahaja. Gotovo vsak vinorejec pozná tega hrošča, ki je z rilčkom vred 6 do 8 milimetrov dolg. Trtar spomladi striže trtne mladike, ki zvenejo in vsahnejo. Ako se ga mnogo po vinogradih nahaja, napravlja dostikrat občutljivo škodo; razun tega zajeda tudi ob pecljih trtam perje ter ga smodki enako povalja. Imenujejo ga v nekaterih krajih zaradi tega tudi listni povaljkar. V take povaljke znese samica po 3 do 10 belkasto ramenih jajčic.

Pripomoček, uničevati tega trtnega škodljivca o tem času je, da se njegove zalege, katere se na listnih povaljkah nahajajo, oberejo in sežgó. Kajti, ako se ta hrošč ne zatira, ter se slobodno množí, pokončá tudi lahko v malo letih cele trtne nasade in vinograde.

K.

Gospodarske izkušnje.

Kako se najlože uničuje bramor?

Najboljše sredstvo pokončati bramorja, je, uničiti mu jajca ali pa še prav mlado njegovo zalego. Znano je, da se bramor plodí drugo polovico meseca junija do srede julija; le v gorkih letih, kakor je letošnje, nekoliko tednov preje. Samica napravi si kakih 10 do 11 decimetrov pod zemljo gnjezdo, ki ima velikost in podobno kurjega jajca. Tako gnjezdo se prav lahko najde, ker vse rastline, katere rastejo nad njim, začnejo bolehati, postanejo rumenkaste, zvenejo in se posušé. Kje leži gnjezdo, spozná se tudi po bramorjevih potih, ki se posebno po deževnem vremenu lahko najdejo. Taka gnjezda naj se z motiko izkopljejo in pokončajo. Kar bi pa bramorjev na ta način ne mogli pomoriti, nastavimo jim še razun tega lonce. Ako tako delamo, se bomo škodljivca bramorja kmalu znebili!